

**Човекът – най-щастливото и достойно за удивление същество
според Джовани Пико дела Мирандола**

Sevinj Hasanova

Теодора Стефанова

Студентка в ЮЗУ „Неофит Рилски“

teddy141@abv.bg

**Man, the Happiest and Most Admirable Creature According to
Giovanni Pico della Mirandola**

Teodora Stefanova

Student at SWU “Neofit Rilski”

teddy141@abv.bg

Резюме: Този есеистичен текст беше представен като доклад на студентска конференция в ЮЗУ „Неофит Рилски“ през 2023 г. В него Джовани Пико дела Мирандола се разглежда като представител на ренесансовия хуманизъм и се припомнят знакови моменти от прочутата му „Реч за достойнството на човека“.

Ключови думи: Ренесанс, хуманизъм, човек, достойнство, Джовани Пико дела Мирандола.

Abstract: This essay was read at a student conference at SWU Neofit Rilski in 2023. It examines Giovanni Pico della Mirandola as a representative of Renaissance humanism and recalls key moments from his famous “Oration”.

Keywords: Renaissance, humanism, Man, dignity, Giovanni Pico della Mirandola.

Джовани Пико дела Мирандола е италиански философ и представител на ренесансовия хуманизъм. Хуманизмът се е зародил през XIV–XV век в Италия. Оттам се е разпространил в други страни на Западна Европа. Едно от значенията на думата „хуманизъм“ е „човечност“. Според „Речника на българския език“ на Института по български език при БАН хуманизмът е: „Прогресивно течение от епохата на Възраждането, което се характеризира с възгледи, идеи и произведения на изкуството, проникнати от уважение към достойнството на човека“ [1]. Хуманизмът оказва своето влияние и дълго след края на Ренесанса.

Пико дела Мирандола е роден на 21 февруари 1463 г. в гр. Мирандола, Италия. Изучава латински, иврит и гръцки език. Учи философия в университета

във Ферара. Негови съчинения са: „Реч за достойнството на човека“, „900 тезиса“, „Хептаплус“, „За съществуващото и единното“.

В началото на „Реч за достойнството на човека“ Джовани Пико извежда становището, че: „Човекът е най-щастливото и по тази причина най-достойното за удивление същество“ (Пико дела Мирандола 2015: 11-12).

Какво място заема човекът в света? В текста Пико говори основно за религията и философията и търси мястото на човека в света. Достойнството на човека е заложено вътре в нас, но същевременно точно ние трябва да го усъвършенстваме и да го развием.

„Човекът е същество с многообразна, променлива и непостоянна природа“, цитира Пико древната мъдрост и след това се пита: „Но защо е всичко това? За да разберем, че след като сме се родили с условието да бъдем това, което желаем, трябва най-много да се стараем да не се казва за нас, че тъй като сме били на почит, сме изгубили съдната си способност...“ (Пико дела Мирандола 2015: 16).

Двете най-важни понятия, които откривам в текста на Пико дела Мирандола, са човек и свобода. Според него изборът на човека отразява неговата свобода. Човекът сам оформя себе си. Свободният избор ни изгражда като хора. Проявяването на разумен и правилен избор на волята би ни направило стойностни хора и би ни дарило с божествен образ.

А какво може да се каже за най-висшата ценност? Това е достойнството. То е онази наша отличителна черта, част е от морала ни.

Джовани Пико говори и за това как човек може да се изкачи по стълбата до небето, но може и да падне на нивото на зверовете, които са най-долу в йерархията. Именно във възможността за избор между тези двете се състои достойнството на човека. Човекът сам оформя себе си. Свободният избор и ни изгражда като хора.

„Трябва първо добре да се научим да се издигаме нагоре стъпало по стъпало, да не се отклоняваме от хода на стълбата и да спазваме коридорите за движение нагоре и надолу. Ако с помощта на диалектиката и разума постигнем това, тогава вече ще бъдем облени от херувимска светлина и чрез философстване ще обхождаме от край до край всички стъпала на стълбата, т.е. на природата.“ (Пико дела Мирандола 2015: 21)

Искам да приключа доклада си със следния цитат от „Реч за достойнството на човека“:

„Имам чувството, че най-накрая разбрах защо човекът е най-щастливото и по тази причина най-достойното за удивление същество и кое в крайна сметка е мястото му в порядъка на Вселената, което той е получил по жребий, та да му завиждат не само безсловесните твари, но и съзвездията и духовете извън този свят. Невероятно и чудно! Защо пък не? Нали именно за това наричаме човека велико чудо и достойно за удивление същество.“ (Пико дела Мирандола 2015: 11-12).

Бележки/Notes

[1] Вж. статията „Хуманизъм“ в *Речник на българския език*. [Посетен на 23 декември 2023 г.] Достъпна на адрес:
<https://ibl.bas.bg/rbe/lang/bg/%D1%85%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B7%D1%8A%D0%BC/>.

Литература/References

Пико дела Мирандола, Джовани. 2015. *Реч за достойнството на човека*. Прев. Т. Хрисчев. София: „Изток-Запад“.